

מאת העורך

עשרים השנה האחרונות בספרותנו עמדו בעיקר במול השירה. באי-כחה הבולטים ביותר היו קבוצה של משוררים. אף כי גם בשנים אלו כבשה לה הפרוזה העברית כמה כבוסים חשובים, לא היה בכחה לברוא את הממשות, או אפילו את האילויה, של ענף-ספרות מלא. אפשר מפני שהיצירה הפרוזית דורשת יותר מן השירה גם את הספוק הכמותי. הבד הרחב לא היה שכיח כמעט בשנים אלו בספור העברי. הוא נתן מנילות מנילות. הנובילה בספרותנו, בהשפעת הנסיה הזאת בספרות הרוסית והמערבית, התפתחה והלכה בדרך הצמצום והדקוק עד שהניעה לסקיצה ולשיר בפרוזה.

בעשר השנים האחרונות בא משבר גם בספור העברי כמות שהוא. המפעל התרנומי הגדול, שהוקם על-ידי הוצאותינו בחוף-לארץ ובארץ, כמו האפיל על הפרוזה העברית המקורית ובקלה בששים. התחילו יוצאים לאור בזה אחרי זה ספרים נבחרים ממישב הפרוזה העולמית, ספרים קטנים וגדולים מאסכולות, מטפוסים ומנונים שונים, והספור העברי, או שנדחק הצדה בשטח היצירה, או שאבד עמדתו אצל הקורא. מתחילה היו שדרשו את החזיון הזה אלה לטובה ואלה לרעה, אך אי אפשר היה לעכב בעד פרוצס, שהיה בו הרבה מן ההכרח והטבעיות.

רק בשתיים-שלש השנים האחרונות התחילה נשמעת קריאה כללית לשוב אל הפרוזה המקורית. לא רק מצד הסופרים,

הלוחמים בדרך הפבע על קיומם, אלא וביחוד מצד הקוראים. דוקא אלה התחילו תובעים את הספר העברי המקורי. התעורר מעין רגש-הכבוד-הלאומי: הבו לנו קב חרובין משלנו ולא תשעה קבין משל אחרים. התפארת והגְּדִלּוֹת הזרות אינן מחממות ואינן מפרות את הנפש במדה שעושים זאת הערכים העצמיים, הפנימיים, במראם הצנוע והביתי. אך מן הצד השני גדלה גם התביעה מן הספר המקורי. הקורא והסופר, שהורגלו לקרוא כל-שון העברית ספרי-פרוזה בעלי היקף גדול, עשירי-תוכן וכתובים בהרצאה תרבותית, טובת-טעם, תובעים את הסגולות האלו גם מן הספר המקורי. ועליכן שעה זו, שעת המעבר אל היצירה האפית המקורית, היא שעת מבחן והרחבת היסוד לפרוזה העברית. ויש לצַנֵן בשמחה, שמורגשת עכשיו התנערות כסוגי-יצירה זה. והוצאת מצפה-הי. שהחליטה להתליף את הפרקה, ספרי-פרוזה, שהיו בה עד עתה רק 2-3 ספרים מקוריים בין 12, למקורית כולה, בודאי עשויה לסייע לפרוצס זה של נאולת הספר העברי, התפתחותו וכצורה.

באלמנך זה נקטנו מלבד שירים ומאמרי הערכה של ספרות וספרים, פרקים לדוגמא מרוב ספרי-הפרוזה המקוריים האלה שיצאו בשנת תר"ץ. מובן שמתוך פרקים בודדים ומקומעים אין לדון על ערכן המוחלט של היצירות, אבל עלולים הם להקנות לקורא מושג-מה מן הספרים העומדים לצאת מבחינת הסגנון, ההרצאה, השאיפה ומעלות-הכשרון של מחבריהם.

כמו חיינו וחברתנו בארץ-ישראל בכלל, כן גם ספרותנו יוצאת בדרך הטבע מן ההווה המסורתית, הצרה והאֶקְסוֹטִית, ונכנסת לתוך ספירה נורמלית, עולמית, ועליכן טבעי הוא, שיחד עם שמירת נשמתה ועצמותה הלאומית, יִנְצְרוּ בה ובשבילה כל האמריבוטים של ספרות אנושית-כללית. יש לשאוף ולשמוח

לימים, שבהם לא יהא גֵּזֶר, לעלבון ולהפסד, הקִּינְג שבין הספר
הפנימי והחיצוני. אפשר שגם חרוש צנוע זה—אלמנך של הוצאת-
ספרים עברית כדוגמת המאספים של ההוצאות האירופיות (אל
יִקְצְנוּ החקוי לשם התחרות!) יִסַּע במקצת להסרת הקִּינְג הזה.
הוצאת מצפה, שִׁפְרָיָה במקצוע הפרווה הספורית כבר
מצטרפים לִסְפְרָיָה בתִּמְשָׁקל ומרובת־גוונים, מִקְנָה, שגם ספרי-
הפרווה המקוריים, המתחילים עתה לצאת על ידה, יצטרפו
ברבות הימים לרכוש נרול בספרות העברית.